

פרוטוקול מס' 5/ד

מישיבת ועדת הכספים
שהתקיימה ביום ד', א' חשון תשי"ח - 15.10.58 בשעה 08.30.

- השתתפו :
- י. גורי - יו"ר
 - י. אפרתי
 - א. בהיר
 - י. בדר
 - מ. חזני
 - א. כהן
 - נ. לוין
 - ז. צור
 - י. קרגמן
 - מ. קלמר
 - א. תלמי

- מוזמנים :
- ש. בזק - מזכיר הועדה
 - ה' גפני - האוצר
 - ה' אלנברג - "
 - ה' פרייאר - "

- ד"ר לוננטל - משרד המסחר והתעשייה
- ה' מאיר - "
- ה' פסויק - "

- ע. עיראון - מנהל החברה לפיתוח תעשיית תיחית (בסעיף 2)
- ג. פוס - האוצר (בסעיף 2)

סדר-היום : 1. צו תעריף המכס והפטור (תיקון חוקספת מס, 20, 21, 22) תשי"ח-1958;
צו שעת חירום (שיעור תשלום חובה) (מס' 3) (תיקון מס' 5) תשי"ח-1958.

2. ערבת מטעם ומדינה לתשלום ריבית על א"ח המוצאות ע"י החברה לפיתוח תעשיית תירות בע

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. גורי :

ז. סוזיב :

לסדר : נגיד בנק ישראל הגיש דו"ח על עלית אמצעי התשלום לממשלה ולועדת הכספים. בישיבה של ועדת הכספים שנתקיימו בסוף ספטמבר התחלנו לדון בדו"ח. בינתיים יצא הנגיד לחו"ל והדיון נפסק. קראנו בעתונות שנוסף לדו"ח שהוגש לממשלה ולועדת הכספים, נשלח מכתב בניסוח חמור מאון מנגיד בנק ישראל לוועדת השרים לענייני כלכלה, ובו האשמות הסנוסחות באופן הרבה יותר חמור מאשר זה מופיע בדו"ח שלו. מכתב זה יש לראות בהחלט כתוספת לדו"ח. ואני שואל את היו"ר אם הוא קיבל העתק ממכתב זה. אם לא, האם אין לראות בפרוצ' כזאת פגיעה בחוק? נגיד בנק ישראל חייב להגיש את הדו"ח שלו בנוגע לגידול אמצ' התשלום לממשלה ולועדת הכספים לדיון. הוא אינו יכול להגיש לנו נוסח אחד, ואח' להגיש לממשלה עוד מכתב המדבר באותה שאלה, אבל בצורה אחרת. אינני יודע מהו תכ

יותר מזה, אם נגיד הבנק מצא לנכון לשלוח מכתב נוסף, כנראה הכניס משהו חדש.

אני פונה אל יו"ר ועדת הכספים, קודם כל לדרוש כי יטציאו העתק לחברי ועדת הכספים. וכאשר יחזור נגיד הבנק / יעמידו על טעותו, כי אולי יש לראות בנוהג כזה סטייה מן החוק.

היו"ר י. גורי: לא קיבלתי העתק המכתב הנ"ל ואיני יכול לדרוש זאת עד אשר יחזור הנגיד, מפני שאיני יכול לדרוש זאת אלא מבעל המכתב. אינני יודע את תוכנו של המכתב ולכן לא אומר דבר לענין, אבל אני יכול להניח שתוכנו הוא כזה שהוא נושא לדיון ודברים בין נגיד הבנק והמטשלה ושאינן עליו חובה להמציא לנו העתק לפי החוק ולפי היחסים הקיימים בינו לבין ועדת הכספים. לאחר שישוב נגיד הבנק אשוחח אתו בענין זה ואמסור לו עדה הודעה.

ז. סוזייב: על כל פנים, אני אעורר את השאלה היום בכנסת.

היו"ר י. גורי: מן הדין היה שתמתין לבירור הענין, עד לשובו של הו

1. צו תעריף המכס והפטור, זיקון התוספת מס' 20, 21, 22) (צו שעת חירום (שיעור תשלום חובה) (מס' 3) (תיקון מס' 5א).

היו"ר י. גורי: אני מקדם בברכה את מר פסויק, המופיע לראשונה בפני הועדה.

מר מאיר ימשיך בביאוריו.

ה' מאיר: אני רוצה להשלים את האינפורמציה שמסרתי אתמול בנוגע לתעשית ציוד בנין, מכונות ודברים מסוג זה.

הסברתי כבר שדוקא בתעשייה זו משקל חמרי הגלם קטן יחסית. הבאתי דוגמאות שלגביהן יש חישוב מדויק. אין לנו סקר שיטתי בענין זה. אבל מפעלים רבים פונים למשרד המסחר והתעשייה על מנת לקבל פרטיה ליצוא או הלוואה מתקציב הפיתוח, ובקשר עם הבירורים הקודמים לאישור הדברים האלה, אנחנו בודקים תחשיבים, ובהם - הסעיף של חמרי גלם. אינני רשאי למסור שמות המפעלים, כי האינפורמציה נמסרת לנו על-ידי המפעלים בהנחה של סודיות.

יש מפעל ליצור כלי עבודה. החישוב שלנו מראה כי חומר הגלם תופס בתחשיב שלו 9%. המדובר הוא בכלי עבודה מחושלים. יש בארץ יצור של מכבש הידרולי. כרגע זה בעיקר הרכבה של חלקים, אבל לקראת פיתוח המפעל עשינו חישוב כמה יתפסו חמרי הגלם אם יתחילו ליצר בארץ גם את החלקים ממתכת. אז יהיה חלקם של חמרי הגלם - 14%. היום זה עלול להיות 25%-30%. יש לנו בארץ יצור של מכונות תפירה. חלק טובא בצורת חלקים, וחלק - בצורת חמרים. בחלקים תופסים אצלנו 16% בתחשיב, וחומר הגלם - 10%, יחד 26%. לו היינו מיצרים כאן גם את החלקים, היה האחוז יורד, לפי הערכתי, ל-16%-17%.

בדקתי גם את הענין של ציוד חקלאי. יש לנו שתי דוגמאות. האחת - של מכונה ממש, מכונה לקציצה ויניקה של תחמיץ. שם חומה הגלם הוא 14%. דוגמא שניה היא של ציוד פשוט, פלספורמה - 23%. בפלספורמה חמרי הגלם אינם מתמכת בלבד, אלא יש עץ, צמיגים וכו'. אם במזדה זה זה 14%, ואם המכס יהיה במסוצ' 15%, הרי שזה ענין של 5% בערך.

האם אין מכונות חקלאיות שבהן אחוז המתכת מגיע ל-54% מסווי כל הטענה?

ב. לוי:

אינני יכול לתאר לעצמי כזאת. כפי שאמרת, אין לנו סקר סטטיסטי מושלם אלא רק דוגמאות, לפי

ה' מאיר:

מה שהמפעלים פונים אלינו.

מוזר שיש לך רק דוגמאות נמוכות ביותר.

ט. חזני:

יש לפני רשימה מלאה של כל הבדיקות שנעשו במשרד המסחר והתעשייה. סימנתי בה את כל המקרים הנוגעים

ה' מאיר:

לציוד. אני מוכן לקרוא את הכל, או את המקרים שבהם האחוזים גבוהים ביותר. למשל, בחלקי חילוף למכונות יש חישוב אחד של 22% וחישוב של 37%, וחישוב של 18% וחישוב של 28%. בחביות פלדה זה מגיע ל-25%. במנוע - 38%. יש לזכור שהבדיקות שנעשו בענין זה, לא נעשו למטת הדיון הזה. לא נתקלתי באף דוגמא שבה האחוז יעלה על 37%-38% - וזה הגבוה ביותר. השכיח ביותר והחשוב לנו מבחינת ציוד, נע בין 15%-25%.

אי-אפשר לקחת בחשבון רק את חמר הגלם הראשונה הדרוש לייצור המכונות. נוסף על חמר גלם זה,

ט. חזני:

משתמש כל מפעל במוצרים מוגמרים למחצה, שהוא קונה ממפעלים אחרים בארץ.

בדוגמאות של מכונות תפירה, למשל, יצרני המכונות אינם מביאים כלל מתכות בעצמם. אם דיברתי על 16%

ה' מאיר:

ו-10%, הרי זה האלמנט של מפכת בתוך החלקים שהם קונים בארץ מיצרני משנה, ואשר עליהם תחול העליה בכס.

במשרד המסחר והתעשייה אנחנו נגשים עכשיו לתיכנון יותר יסודי של פיתוח התעשייה, ז"א, תיכנון לזמן ארוך במסגרת המגמה הכללית של הממשלה להגיע לתיכנון כלכלי מקיף. כשבדקנו את הכיוונים בהן ישנן אפשרויות לפיתוח תעשייה, מצאנו בין ענפי התעשייה הראשונים בהם יש אפשרות לפיתוח והתפתחות נוספת את ענף המכונות והציוד. והגענו למסקנה זו דוקא מפני שבענף זה העבודה המקצועית והידע הטכני תופסים מקום חשוב, וחומרי הגלם - באופן יחסי מקום פחות חשוב. אנחנו רואים אפשרות להרחבה גדולה מאוד בציוד חקלאי, בחלקי חילוף, לא רק חלקי חילוף למכונות, או לי גם חלקי חילוף לתעשיית הטכסטיל, בציוד להעמסה, במנועים, לא רק מנועים חשמליים, או לי גם מנועים מסוגים אחרים. דוקא בכיוונים אלה אנחנו רואים את אפשרות הפיתוח של התעשייה הישראלית. ודוקא מתעשייה זו אנחנו רואים את האפשרות שמחיר הדולר הנחסך או הכוסף לא יהיה גבוה יחסית.

שמענו שבזמן האחרון נסגרו שלושים מפעלים. לפי סקר התעשייה לשנת 1955 היו בארץ 1100 מפעלי מתכת (ולא מדובר על מפעלים קטנטנים, שהסקר לא הקיף אותם). קרוב לודאי שבינתיים התווספו מפעלים. אינני מזלזל בסגירת שלושים מפעלים, אבל שלושים מתוך 1100 זה 2.7%. אינני יודע מה הסיבות לסגירתם של המפעלים. אבל צריכה להיות תנועה מסוימת לא רק בכיוון של פתיחת מפעלים אלא גם בכיוון של סגירת מפעלים. זה דבר נורמלי בכל ענף תעשייתי.

דומני שהרשימה של שלושים היא מתוך 300 מפעלים הרשומים בהתאחדות בעלי התעשייה, ולא מתוך 1100.

ב. לוי:

בידי נמצאת רשימת המפעלים.

ה' מאיר :

אני רואה כאן שנסגר מפעל אחד למכוניות תפירה. הוא לא נסגר מפני שהוא לא הצליח מבחינת הייצור. איננו רוצה למסור את הנסיבות. אבל על כל פנים ברור שמפעלים אלה לא נסגרו בגלל מכס שאז עדין לא הוטל.

א. כהן :

הכוונה היא להראות את המצב בשוק.

ה' מאיר :

היו בארץ תשעה מפעלים שניסו להרכיב מכוניות תפירה מהם היו מפעלים שלפחות חלק מן החלקים ייצרו בעצמם. המפעלים האלה בדרך כלל הצליחו, והם ממשיכים גם היום ליצר. יש מפעלים שכל מה שעשו היה הבאת חלקי מכונית מחו"ל והרכבתם כאן. מפעלים מסוג זה, לא נוכל לתת להם קיום כאשר יש מפעלים אחרים אשר מיצרים ממש. משום שהרכבה אינה חוסמת לנו הרבה במטבע חוץ. מפעל העובד רק בהרכבה, הערך המוסף שלו יכול להגיע ל-20%. ואם זה מקבל את החלקים ב-1.800 ל"י לדולר, בעוד אשר מפעל אחר אשר מייצר את חלק מן החלקים בעצמו צריך לשלם שכר עבודה ואלמנטים אחרים שלא לפי 1.800 ל"י אלא לפי 2.400-2.500 ל"י לדולר, יוצא שהמפעל אשר מייצר חלקים כאן בארץ יועמד במצב יותר גרוע. ואז ברור שעל החלקים שאותם מיצרים בארץ אנחנו מטילים מכסים הגנתיים והיטלים הגנתיים, ואז המפעל שמייבא את כל החלקים מחו"ל אינו יכול לעמוד בהתחרות. סגירת מפעל כזה עדין אינה אומרת דבר על כך שהמצב רע ביסודו.

נוסף על כך יש בארץ שוק למכוניות תפירה בהיקף מסוים. ונשאלת השאלה אם בהיקף זה יש מקום לתשעה מפעלים. זו שאלה שאיני יכול לענות עליה, אבל נדמה לי שבענף זה כמו בענפים אחרים - אולי מחוסר תיכנון - ודוקא מרוב חופש שניתן לכל אחד לפתוח מפעל כרצונו, קמו מפעלים יותר מאשר היה לכך מקום בשוק. זה עדין אינו אומדן דבר על הענף ועל מצבו בשוק.

אינני חושב שהשפעת המכס על מכירת הציור היא מכרעת. להפפך, לדעתי היא לא תשפיע כלל. אם בגלל המכס יתיקר איזה מוצר ב-1.5%, הרי לעומת זאת, בגלל הליברליזציה הקשורה בכך לא יהיה המפעל נאלץ להחזיק מלאי של חמרי גלם לתקופה ארוכה כל כך כפי שהיא נאלץ לעשות עד עכשיו, ועל סימון המלאי בלבד יוכל גם פעל לחסוך את ההפרש, בלי כל דרישה ליעול ולריאורגניזציה וכו'.

י. אפרתי :

היום קראתי בעתון שהשימורים לתיקרו ב-4% בגלל התיקרות הפח. האם אי-אפשר למנוע זאת?

ה' פטריק :

נפל בחלקי בתקופה האחרונה לועזת החמישה להיות חבר בה. לא אומר שמסקנות הועדה הם שיא של ביטחון למדיניות הזאת כלפי הענף. בכל זאת, הועדה מצאה לנכון לעזור אצטא ולשפר את הדברים פה ושם, כשזה לכך מקום.

אין אנחנו צריכים לנסות להסתתר אך ורק מאחורי הנימוק הפיסקאלי של הטלת מכסים, אם כי בדרך כלל אנחנו מבדילים בין מכסים שהם תוצאה של מדיניות פיסקאלית, המתבטאים במכס, ובין היטלים שאותם אנחנו רואים כענייני של הגנת על תוצרת הארץ, ויסות הצרכה וכו'. מובן שלכל פעולה פיסקאלית יש תוצאות כלכליות, ואנחנו מוכרחים לראות אם כתבנו בדו"ח שפוטנציאל הייצור אינו מנוצל, לא עשינו זאת כדי לאשר מה שטענו התעשיינים. לדעתי, לא היתה בכך טחמאה. ציינו את העובדה שפ היא מחייבת מסקנות. יכול מישהו לחשוב שכדי לנצל את הפוטנציאל כדאי ליצר יותר, ולא חשוב השוק, ולתעשיין מסוים אין זה חשוב אם תוצאה מכך תגדל הצריכה. יש גם כמה ענפים בהם יש אפשרות כזאת. אבל לא זאת המגמה. לדעתנו, התוצאה של מדיניות זאת יכולה גם להביא לכך שהפוטנציאל הקיים, הבלתי מנוצל, ינוצל לא להגדלת הצריכה בארץ אלא ליצוא, כי פיתוח הפוטנציאל הקיים לצריכה מקומית הוא פיתוח למראית ע

ה' פטויק: כאשר בפני הוועדה הנ"ל הופיעו נציגי סקצית המתכת, היו שטענו: יטילו מס קניה על המוצר המוגמר. וכאן עלי לאמר: אנחנו מדברים על מדיניות, ואם הממשק יוכל לשאת בזה, היינו הרך הוא אם המס מוטל על חומר הגלם או על המוצר המוגמר, מבחינת כושר הקניה בשוק.

יש בעיה של מוצרים שהם מוצרים מוגמרים לגבי מפעל אחד, והם בלתי מוגמרים לגבי מפעל שני. גם זו בעיה שאין להתעלם ממנה, שיש לה חשיבות רבה.

אשר לשאלתו של ח"כ אפרתי, ההתיקרות בשימורים לפי חישובים מוסכמים לא תגיע ל-2%. אבל אם בגלל עלייה זאת תרד הצריכה של שימורי ירקות במידה מסוימת, אין להצטער על כך, מפני שיתכן שאז צריך יהיה להפנות חלק מן הייצור הזה לייצוא.

אשר למפעלים שנסגרו, לא הייתי רוצה לעשות הכללות. חברי הוועדה היושבים כאן יודעים כי מדיניות המשרד אינה סגירה אלא פתיחה של מפעלים. אם קורה ומפעל נסגר, הרי זה לרוב תוצאה של אותה תקופה שבה המודד העיקרי לפתיחת מפעל היה אינציאטיבה של מישהו בצירוף הגורם של תעסוקה. זה ודאי גורם לא מבוטל. אבל היום אין בכך בלבד כדי להצדיק קיום של מפעל. ואפשר בענין זה להראות על הדוגמא של "פלאלום" או של בי"חר "אורלוגין", שהיה מפעל להרכבה בלבד. יש גם מפעלים אשר נסגרו מנימוקים או בייקטיביים, אשר מבחינת המדיניות לטווח ארוך יתכן שהמשק אינו צריך להצטער על כך.

אשר לברזל המקצועי, אני מודה שהאוצר ישמור על ההבטחה שנתן בענין זה, ובסיכום שהיה בוועדה הו בטח שהענין יבוא על סידורו. אני מצטרף לכל אלה התובעים שהדבר ייעשה בהקדם.

ז. צור: מה דעתכם על כך שתינתן הקלה לגבי מכוונות שבהם ההתיקרות תהיה יותר גדולה ושלגביהן יווצר תנאי התחרות קשים בהשוואה ליבוא?

ה' פטויק: אני חושב שהסידור המוצע לגבי הברזל המקצועי יפתור את הבעיה.

ה' גפני: בענין המתכת היה סיפול שחרג מן הרגיל, ואני רוצה לציין זאת. קודם כל, אנחנו הבאנו לפירסום את ההיסטלים לפני שהם נכנסו לתוקף. זוהי הפעם הראשונה שעשינו דבר כזה. פירסמנו את הדבר ב-4 באוגוסט, וההיסטל נכנס לתוקף ב-5 באוקטובר. ז"א, היתה ליצרנים תקופה של חודשיים להביא חמרים ללא היטל נוסף. כמו-כן לא הטלנו מס על המלאי. במשך התקופה הזאת התעשייה ייבאה שליש מן היבוא השנתי שלה. לדעתי, דבר זה מראה שניתן יחס מיוחד למת.

מ. חזני: לסידור זה, דוקא, אינני מתלהב.

ה' גפני: יתכן שלא צדקנו, פני שאולי לא צדקנו בויתורים שציתנו על ידי הוועדה הציבורית או הבינמשרדית. בכל אופן, זה מראה שלא היה מקום להעלות את המחירים.

אני מרשה לעצמי לאמר שבדבר אחד אני מסתייג ממסקנת הוועדה. נאמר כי הנימוקים הפיסקאליים של הממשלה לא ישפיעו. אציין דוגמא אחת של חומר גלם שבו היה רווח מופרז ליבואנים בגלל אי-הליבראל של היבוא. ובחלק אחד של עבודתנו בתקלנו ביצרן אשר מכר את חלק ממוצרי ללא מס קניה, ותוך בידור הענין אמר שאינו יכול לנהל ספרים ולהראות את המחיר הנכון, מכיון שאיננו מקבל רשיון ליבוא מתמם אלא קונה מתמם אצל אחרים, והוא משלם בעדה פני שנים. המדובר הוא בענף הניח סטה.

ה' גפני :

לגבי מקרים כאלה, אם משרד המסחר והתעשייה יקיים את הבטחתו לגבי יב א בלתי מוגבל, הרי מחיר המוצרים צריך לא לעלות אלא לרדת.

בנוגע לברזל המקצועי, מתוך כלל היבוא של 40 י"ל טון ברזל, כ-16 אלף טון זה ברזל מקצועי, ומזה רק 6000 טון - שומש למכונות, והיתר - לבניה. על כל פנים, מאחר שהיו טענות שהדבר מכביד מאוד, באנו בהצעה לפתוח מחסבי ערובה ולגביהם לתת הפחתה. מסיבת שובנו התעשיינים לא הסכימו להסדר הזה. עובדה היא שלאחר שהוטל מכס נמוך על ברזל לברזים, מסמרים וכו', התברר שהיבוא לצרכים אלה קפץ במימדים עצומים. ברור היה שאנחנו מאפשרים יבוא של ברזל מחיר נמוך, על-מנת למכור אותו לבניה במחיר גבוה. לא יכלו לבנו להסכים לכך. הצעתנו היא - והבאנו את הדבר בפני הממשלה - לאפשר להחזיר את המכס ששולם על מכונות שלגביהן המשרד ימצא לנכון לעשות זאת ולאחר חישוב מדויק של חומר הגלם שם השתמשו לייצור אותן המכוסות. יתכן גם שיפחיתו את המכס על ברזל מקצועי באופן כללי. שר המסחר והתעשייה ושר האוצר הקימו ועדה פנימית לעניין זה, ומקווים שתוך חודש יהיו המסקנות בעניין זה.

ז. סווייב :

האם אפשר לראות בכך הבטחה לוועדת הכספים, שתוך חודש נשמע מה הן המסקנות?

ה' גפני :

יש הבטחה של שר המסחר והתעשייה שתוך חודש תהיינה מסקנות בעניין זה.

אני רוצה להזכיר שאם כי הדרישה של נציגי התאחדות בעלי התעשייה היא להטיל מס קניה ולא מכס, הרי בשיחות עם יצרנים רבים, כשהם מופיעים לא בשם ההתאחדות אלא באופן פרטי, הדרישה היא הפוכה. ונימוקם: כשמיילים מכס על חמר הגלם, הם בטוחים שכל היצרנים משלמים זאת, בעוד שכאשר מיילים מס קניה, יש יצרנים שמתחמקים כן התשלום, וזה בותן להם יתרון. כמו-כן בין הטענות שהם מביאים לסגירת מפעלים מובאת הטענה שבחלק מן המפעלים האלה הם היו צריכים לעמוד בפני התחרות בלתי הוגנת של מפעלים אשר התחמקו מתשלום מס קניה. אנחנו הלכנו בעניין זה בדרך-ביניים. אמרנו שאין אנחנו יכולים להסתלק מן הרעיון של מס קניה, שמאפשר הטלת מס יותר גבוה ויותר נמוך על המוצר, לפי מידת חיוניותו וכו', בעוד שכשאנחנו מיילים את המס על חמר הגלם, הוא מוטל באופן שווה על המוצרים השונים שמייצרים מאותו חומר הגלם, מבלי להתחשב במידת חיוניותם. אולם על-ידי כך שאנחנו מיילים גם מכס, אנחנו יכולים להטיל מס קניה נמוך יותר, דבר הטוריד את המגמה להתחרות על-ידי חמקות מתשלום מס קניה. אם מס קניה הורד מ-30% ל-10%, זה הבדל המשפיע בהחלט על מימית תשלום מס הקניה.

הצו המונח לפניכם מכיל מינוח חדש של סוגי

הסחורות. הפירוט הנרחב מראה בפעם הראשונה לתעשייה עצמה מה הם המוצרים המובאים ומה הם שיעורי המס עליהם, מתוך אפשרות להגיש את הטענות של בעלי התעשייה, אם להעלות מכס המגן או להפחית מכסים פיסקאליים. כמו-כן הצו הזה מאפשר להפחית את המס לגבי מספר ניכר של מוצרים, על-ידי מיון מפורט יותר של המוצרים.

א. כהן :

אחד הנימוקים המובאים נגד ההיטלים הוא שהדבר גורם להתקרות. הנימוק שכנגד של הממשלה הוא שההיטלים באים לספוג רווחי יתר. אני יכול להבין שיהיו מקרים בהם ההתייחסות תהיה רצויה לממשלה, לפי מדיניותה. אבל היו ויהיו מקרים בהם הממשלה טענה ו שאין מקום להתייחסות. היתה פרשת הפלסטיקה, והיה על כך ויסח. צריך לציין שהתברר כי הממשלה צדקה, ולא היתה התייחסות. לפנינו עניין המתכת, ואנחנו יודעים כי מצבו אינו דומה למצב בענף הפלסטיקה. הייתי מציע שמשרדי המסחר והתעשייה והאוצר יטילו על מחלקה מסויימת או על אדם מסוי לעקוב אחרי ההתפתחות בעקבות ההיטלים והמכסים, הן במחירים והן בשינוק וידווחו לוועדת הכספים באופן שוטף על תוצאות העיקוב.

י. אפרתי:

בעתונות פורסם על התיקרות של 4% בשימורים מצד שני יש לנו עודף של ירקות שאנחנו מעוניינים למכור אותם. זוהי פגיעה במשק. התעשייה קונה את הירקות במחיר אפסי. השנה - ב-30 פרושה הק"ג. וגם זאת אינה מוכנה לקבל. לעומת זאת המצרך מתיקר לצרכן, זוהי עובדה.

מצד שני הביאו מלאי. השאלה היא מי ירוויח מכך. כוונתנו לספוג רווחים. אם כל העומס נופל על הצרכן, נשאלת השאלה אם אנחנו קולעים למטרה. ואני שואל: מה עושה משרד המסחר והתעשייה כדי שההיטלים האלה לא יעלו את מחירי התוצרת.

ג. לוין:

יש לי דוגמא של מכונת "רושא", אשר ראינו בסיוורנו. שם שווי הברזל 54% משווי המכונה המכונה נמכרת ב-10,500 ל"י, והברזל בה - 5700 ל"י. וזו אינה המכונה היחידה. יש לפני דוגמה אחרת בה חומר הגלם הוא 55.5%. את הפרטים האלה קיבלתי מבית"ר "קדמה", שהוא בית"ר רציני לייצור מכונות בעיקר חקלאיות וגם אחרות. לפי הנתונים שלו, בממוצע תופס חומר הגלם 40% מערך המוצרים שלו. אם המכס יוטל בממוצע של 25%, הרי זה מעלה את מחירי המכונות ב-10%.

נאמר שלתעשיינים ניתן רווח על-ידי כך שאת הסחורה שהם מביאים עכשיו הם יכולים כבר למכור ברווח יותר גדול. זה רווח מדומה. אם ימכרו את הסחורה הזאת במחיר הישן, לא יוכלו לחדש את המלאי במחיר החדש.

מר גפני אמר כי כל ברזל שהובא עד 5 באוקטובר פטור מן המכס. נדמה לי שהכוונה היתה לברזל שהובא עד 4 באוגוסט.

ה. גפני:

זה אמנם לא היה בצו, אבל זה היה בהמלצות הועדה, והממשלה עדין לא קיבלה החלטה בענין זה.

ג. לוין:

השאלה היא אם לא היה יותר נכון לקבוע כקריטריון את התאריך שבו אושר הרשיון, כי הסחורות מגיעות ממרחקים שונים, ואינני חושב שדבר זה צריך להיות לטובת או לעת היבואן.

ז. סוזיב:

הענין הנדון מהווה חלק מבעיה כללית ועמוקה. גם הפסקת התשלומים שהיתה לפני שבועות מס' והגרעון בקופת המדינה, וכן ההאשמות של נגיד בנק ישראל - צודקות או לא צודקות - כל אלה קשורים בכך. הממשלה נאבקה בגרעון כספי גדול ואינה יודעת איך לצאת מן הסכך. היא משתדלת להשיג כספים. היא מקבלת הלוואות בדולרים וממירה אותם כאן בלירות. והיא פנתה למשרד המסחר והתעשייה וביקשה להמציא לה כסף. אין הדבר בא בגלל סיסמת הליברליזציה. הנימוק העיקרי היה השגת כסף. וכך הגיעה תורה של המתכת לליברליזציה, ולתרום תרומתה לקופת המדינה. אבל חשוב אלבצע זאת עד כמה שאפשר מבלי לגרום נזק למשק. והממשלה הולכת ומעמיקה את המשבו מבלי לחשוב על פתרון יסודי לכן אנחנו כחברי כנסת נמשיך להתקיף את הממשלה על מדיניותה, שהיא הסיבה העיקרית לפעולה הזאת ולפעולות אחרות שודאי תבאנה.

מ. חזני:

הביטור היה בקווים כלליים. אני חושב שצריך להעביר את הענין לוועדת משנה, לבדיק הפרטים.

היו"ר י. גורי:

הייתי מקבל את ההצעה ברצון. בדרך כלל אנחנו צריכים לקיים ועדה משנה בקביעות. אלא שצריך למנות יו"ר אחר במקום היו"ר אשר למורת רוחי התפטר. לא היתה לי כל סיבה לרצות שיתפטר, אבל לא יכולתי לחייבו להמשיך בחפקידו. אני מצטער על כך ואני חושב שסיעתו נהגה שלא כשורה בענין

היו"ר י. גורי:

אך לא אוכל לקבל הפעם את ההצעה להעביר את הענין לועדת משנה. פה יש המון פרטים. צריך להזמין את הנוגעים בדבר, בעלי המפעלים, לשמוע עדויות, וב-22 לחודש זה צריך להעביר את הצווים. והרי אסחנו הקדשנו לענין זה את כל השבוע.

הוחלט: לא להעביר את הצווים לביבור בוועדת משנה.

היו"ר י. גורי: אני מוכרח להפסיק את הדיון בסעיף זה כדי לעבור לענין דחוף.

2. ערבות מטעם המדינה להשלום ריבית על א"ח המוצאות על-ידי החברה לפיתוח תעשיית תירות.

היו"ר י. גורי: קיבלתי בקשה ממ"מ שר האוצר מר פרץ נפתלי לרון בדחיפות במתן הערבות הנ"ל. (קריאת המכתב של מ"מ שר האוצר מר פ. נפתלי מיום 13.10.58).

מ. קלמר: קודם כל - פייתי רוצה לדעת מה זאת תעשיית תירות. שנית - מה הדחיפות המצדיקה לפפסי את הדיון שבו אנחנו עומדים.

י. בדר: אני מתנגד לכך שהדבר יובא לדיון עכשיו. לפי התקנון יש לי זכות לדרוש דחיה. אני חושב שהענין מסובך והוא קשור עם המדיניות הכספית של הממשלה. זה אומר הדפסה נוספת של כסף בארץ. לוקחים דולרים בשביל האוצר ונותנים לחברה הזאת את התמורה בלירות.

ה' עיראון: לפני שנה החליטה הממשלה על הקמת החברה לתעשיית תירות, בה נכללו כל המפעלים הקשורים בתעשייה, בתי-מלון, מסעדות, סוכני נסיעה, חברות נסיעות וכו' הקשורים בתירות. לא היתה לכך מלה אחרת וקראנו לזה תעשיית תירות.

ההחלטה על הוצאת אגרות חובה נתקבלה לפני שנה על-ידי הממשלה. אנחנו כבר מוכרחים אותן. מועצת המנהלים שלנו בניו יורק הגיעו למסקנה כי קשה למכור זאת ללא ערבות. הדבר צריך לבוא לאישור ב-20 בח"ז ב"סי.סי", ולכן הוא חוץ. השינוי היחידי בפרוספקט הוא שבמקום שיהיו אלה אגרות-חוב רגילות, יהיו אלה אגרות חוב עם ערבות הממשלה לריבית של 6%.

היו"ר י. גורי: אם נדחה זאת ליום ב', האם זה יגרום לקוש

ה' עיראון: זה ידחה את האישור בחודש. היות ואח"כ מתקרב חג-המולד, אנחנו חוששים שכל המפעל יידחה.

היו"ר י. גורי: אם חברים רוצים לברר את הבעיה, אינני יכול למנוע זאת. הענין יידחה ליום ב'.

1. צו תעריף המכס והפטור (תיקון תוספת 20, 21, 22)
 צו שעת חירום (שיעור תשלום חובה) (מס, 3) (תיקון מס. 5).
 (ה ש ש ך).

א. בהיר:
 אני מציע לאשר את הצו, בצירוף בקשה
 ששלטונות המכס והאוצר יביאו לנו תוך
 חודש את הצעותיהם לעידוד תעשית המכונות בצורת "דרו-בק" או בכל
 צורה אחרת של החזרת ההיטל הזה על תעשית המכונות בארץ, וכן
 תוך פניה כי במקרה שהממשלה תחשוב על השלחת מכס על יבוא מכונות
 חקלאיות, יובא הדבר לדיון בוועדת הכספים לפני שתפורסם על כך הודעה

ז. סוזייב:
 איננו יכולים להחליט על כך היום, מפני
 שאנחנו דנו על הענין כאילו הוגש הצו
 המתוקן, אבל הוא עדין לא הוגש.

ז. צור:
 אני מבקש להצביע בנפרד את הצו מס' 3.
 (שיעור תשלום חובה).

היו"ר י. גורי:
 סיכמנו על דעת כל חברי הוועדה שהיום
 נשמע ביאורים ונעבור לסיכום והצבעות.
 והיה ידוע כי הצו המתוקן עדין לא פורסם.

י. בדר:
 אי-אפשר היה לדעת כי הצו לא יתפרסם היום

היו"ר י. גורי:
 דובר על כך. לכן, לדעתי, אי-אפשר עכשיו
 לעורר את השאלה הזאת.

י. בדר:
 עלי לעשות זאת. עלי לראות לפי הפחות
 את הצו העומד להתפרסם, אם לא לדבר על
 פירסומו. איני יכול להחליט על דבר שאינני רואה אותו.

היו"ר י. גורי:
 אני מוכן להפריד את ההצבעה, ולהצביע
 היום רק על הצוים שלפנינו. לפני שנביא
 זאת לכנסת, אם נספיק לראות את הצו המתוקן, נצביע גם עליו בכנסת,
 ואם לאו, לא תהיה על כך הצבעה בכנסת.

ז. סוזייב:
 הצעתי היא שלא לאשר את הצוים.

היו"ר י. גורי:
 לפני ההצבעה אני רוצה להודיע כי את
 מקומו של ח"כ רובין בוועדהתמלא באופן
 זמני ח"כ תלמי, ואני מצטער שבגלל אי-הבנה ההזמנה אליה הגיעה
 במאוחר.

הנחלש:
 לאשר צו תעריף המכס והפטור
 (תיקון התוספת מס. 20, 21, 22),
 תשי"ח - 1958.

הסתיו גות לי. בדר, ז. סוזייב
 ומ. חזני.

ה' גפני:
בהערות חברי הוועדה נאמר כי מתן תוקף לצו לא יכלול את הסחורות שהובאו או יובאו על סמך רשיונות שהאשראי שלהם נפתח לפני ה-4 באוגוסט. אם הוועדה יכולה לקבל המלצה כזאת לאוצר, נוכל לעשות זאת. אם לא, לא נוכל לעשות זאת גם אחרי אישור הצו.

א. בהיר: מה דעת האוצר לעצם העניין?

ה' גפני: יש נטייה לקבל זאת, אבל זה עוד תלוי במסמכים או בעובדות שעלינו לבדוק אותם.

א. בהיר: אולי ביום ב' תוכלו לתת לנו תשובה לעצם העניין?

היו"ר י. גורי: אכן. נחליט גם על ענין זה ביום ב'.

א. הרצפלד:
שאילתא דחופה לאוצר: בעתון מופיעה היום ידיעה מזעזעת: שמשדד העבודה הורה בימים אלה למחלקה השכנית של המחלקה להחישבות של הסוכנות היהודית להפסיק כל הכנה לבניית בתי-מגורים כמושבים הקיימים. המדובר הוא בבלוקונים האומללים שכל כך הרבה דובר עליהם. (קריאת הידיעה "דבר"). אינני יודע מדוע יתר התקציבים מוצאים ודוקא תקציב זה סובל וא-אפשר להוציא לפועל את המינימום אפילו לא לגמור מה שהתחילו. זוהי גם מכה קשה לקבלנים. יש קבלנים העובדים ללא הון, כמו מפעלי הבניה של הקיבוצים, והם פועלים בחוסר תקציב שאושר. מדוע דוקא את החיוני ביותר לנו - מפסיקים, ואחרי שנעשו כל פעולות ההכנה? ובכלל מה הפניקה שהכניסו בארץ בענין התשלומים? אינני יודע אם זה מוצדק. ואני חושב שועדת הכספים צריכה לדון בכל העניין. אני תובע תשובה בענין זה ביום ב'. אין הצדקה להגדלת משכורות ולהגדלת תקציב למעלה מן המסגרת שאושרה, בעוד הדברים הקונסטרוקטיביים נשארים ללא ביצוע.

היו"ר י. גורי: אני מבין את ההתרגשות. השאילתא תועבר לאוצר.

מ. קלמר:
בישיבת ועדת הכספים שנחקיימה בפגרה הכנסתי שאילתא בענין סגירת קופת הממשלה. היו"ר הודיע כי הוא יעביר את הדבר לשר האוצר. הייתי רוצה לדעת מה נעשה בענין זה.

ש. בזק:
למחרת הישיבה הועברה השאלה לשר האוצר. ד"ר ארנון ענה על חלק מן השאלה, בקשר לסגירת הקופה, בישיבה שבה, כנראה, לא השתתף ח"כ קלמר.

א. בהיר: אני מבקש להזמין ליום ב' את שר העבודה ומ"מ שר האוצר. אינני רוצה להעביר שאילתא בענין כזה.

מ. אפרתי: אין לערבב זאת עם סגירת הקופה. אלה שני דברים שונים.